Wojna secesyjna w USA

Wojna secesyjna w USA

Geneza wojny secesyjnej

Wojna secesyjna była wojną domową między stanami północnymi, a stanami południowymi USA. Właściwie od początku istnienia Stanów Zjednoczonych przemysłowa północ i rolnicze południe były całkowicie różniącymi się regionami. Z czasem różnice nasilały się, co prowadziło do nieuchronnego konfliktu.

Sytuacja stała się bardzo poważna w latach 60-tych XIX wieku. Jedną z głównych przyczyn wojny secesyjnej - konfliktu między Północą a Południem była kwestia niewolnictwa. Stany południowe opierały swą gospodarkę na produkcji bawełny, która była opłacalna dzięki taniej, niewolniczej sile roboczej. Na Północy istniał rozwinięty przemysł, a niewolnictwo było zabronione. W stanach północnych rozwijał się także ruch abolicjonistyczny, walczący o zniesienie niewolnictwa. Konflikt zaostrzył się w związku z przyłączeniem do USA po wojnie z Meksykiem trzech nowych stanów. Południowcy żądali, by niewolnictwo było w nich dozwolone, czemu sprzeciwiali się mieszkańcy Północy.

Gdy w 1860 roku na prezydenta USA wybrany został Abraham Lincoln, nastroje na Południu zradykalizowały się. Był on uznawany za zdecydowanego przeciwnika niewolnictwa. W tym czasie w 15 stanach południowych niewolnictwo było dozwolone, natomiast w 23 stanach północnych zabronione. W czasie wyborów prezydenckich w 1860 roku na południu pojawiały się liczne głosy, że w wypadku zwycięstwa Lincolna, z Unii wystąpią stany południowe, co było zapowiedzią nadchodzącej wojny secesyjnej (domowej).

Secesja Karoliny Południowej, powołanie Konfederacji Stanów Ameryki i wybuch wojny.

W odpowiedzi na wybór Lincolna, 20 grudnia 1860 r. secesję (wystąpienie) z Unii ogłosiła Południowa Karolina. 4 lutego 1861 r. na kongresie w Montgomery 7 stanów utworzyło Konfederację Stanów Ameryki z prezydentem Jeffersonem Davisem na czele. Do końca 1861 r. należało do niej 11 stanów; a ostatecznie 17. Konflikt zbrojny wydawał się nieuchronny, więc na dowódcę wojsk Południa został wybrany doświadczony żołnierz, generał Robert Lee. Lincoln nie spieszył się z wypowiedzeniem wojny ani ogłoszeniem zniesienia niewolnictwa, gdyż chciał rozwiązać konflikt na drodze pokojowej. Dopiero 5 kwietnia 1861 r. prezydent wydał dekret o wyjęciu spod prawa zbuntowanych stanów. W odpowiedzi południowcy 12 kwietnia 1861 r. uderzyli na obsadzony przez wojska federalne Fort Sumter (w Karolinie Południowej). Był to początek wojny secesyjnej.

Przebieg wojny secesyjnej

Mimo, że Konfederacja była słabsza pod względem gospodarczym, oraz posiadała mniej mieszkańców, początkowo odnosiła znaczne sukcesy militarne. Wynikało to w dużej mierze z nieprzygotowania stanów północnych do wojny. Jednak główną rolę odgrywało większe doświadczenie wojskowe dowódców Konfederacji. Wynikało to z tego, że większość oficerów armii USA pochodziło z południowych stanów. Jednak liczne zwycięstwa wojsk Konfederacji na wschodzie były równoważone przez sukcesy gen. Granta, który dowodził wojskami Unii na zachodzie.

20 maja 1862 roku wydano tzw. Homestead Act, czyli ustawę o gospodarstwach rolnych. Gwarantowała ona kupno ziemi za niewielką opłatą, imigrantom przybyłym z Europy. Jednak w zamian za te korzystne warunki musieli oni odbyć służbę w wojskach Północy. Pod naciskiem radykalnego odłamu republikanów, Lincoln 23 września 1862 r. ogłosił, że jeżeli do 1 stycznia 1863 r. zbuntowane stany nie powrócą do Unii, to ich niewolnicy otrzymają wolność i będą mogli swobodnie wstępować do armii Unii. W wyniku braku reakcji Konfederacji 1 stycznia 1863 roku wszedł w życie dekret o zniesieniu niewolnictwa, czyli akt abolicji. Wszedł on później do konstytucji (18 grudnia 1865 r.) jako 13 poprawka.

W 1863 roku wojna secesyjna weszła w decydującą fazę. Generał Lee przeszedł Potomac i zagroził Waszyngtonowi. Jednak po zaciętej bitwie pod Gettysburgiem (1-3 lipiec 1863 r.) był zmuszony cofnąć się na południe. Od tego momentu konfederaci przeszli do defensywy, natomiast wojska Unii zaczęły odnosić coraz większe sukcesy. W 1864 roku Lincoln został wybrany po raz drugi na prezydenta, wbrew nadziejom południowców. Armia Unii posuwała się coraz bardziej na południe, a klęska Konfederacji zdawała się być nieuchronną. Prezydent Południa Davies, starał się zdobyć poparcie Wielkiej Brytanii, jednak jego polityka okazała się nie skuteczna, gdyż Brytyjczycy nie zdecydowali się na oficjalne wsparcie Konfederacji.

Zakończenie i skutki wojny secesyjnej

W wyniku zdecydowanej przewagi, jaką uzyskały wojska Północy, wojska Konfederacji zaczęły w 1865 roku skłaniać się do kapitulacji. Taktyka spalonej ziemi skutecznie osłabiała gospodarkę Południa i zaopatrzenie ich wojsk. 9 kwietnia 1865 r. w Appomattox generał Lee podpisał akt kapitulacji Konfederacji. Oznaczało to koniec wojny secesyjnej - prawie 5-letniego konfliktu, który pochłonął życie kilkuset tysięcy ludzi. Dużą rolę w zwycięstwie Unii odegrał niewątpliwie prezydent Lincoln. Jednak 5 dni po podpisaniu pokoju został on zastrzelony przez zamachowca związanego z południowcami.

Zwycięstwo Unii w wojnie secesyjnej przyspieszyło zmiany zachodzące w USA. Następował szybki rozwój przemysłu, a rolnicze południe traciło na znaczeniu. Zniesiono niewolnictwo, chociaż w stanach południowych los murzynów nadal był bardzo ciężki. Amerykańska wojna domowa nie spowodowała jednak trwałych podziałów i animozji w społeczeństwie. Po wojnie secesyjnej USA wstąpiło na ścieżkę szybkiego rozwoju, dzięki czemu w kolejnym stuleciu stało się największym światowym mocarstwem.